

Bjarne Melgaards ønske om å bo i to sammensmeltede dyrehoder fortolket Snøhetta videre til en svart krystall på hvite tigerdukker. Slik er kreativiteten – den endrer alt hele tiden, skriver Thomas Thiis-Evensen. FOTO: SNØHETTA

Ekely. Nabofreden bør forstyrres for at Ekely kan oppleves som hva det også var for Edvard Munch: et sted for å skape.

Et hundehus til besvær

Debatt

Thomas Thiis-Evensen
professor emeritus,
Arkitektthøgskolen i Oslo

Naboene raser. Høyst forståelig – slik de ser det. Snøhetta har tegnet en bolig for maleren Bjarne Melgaard midt på indrefiletten av en tomt i det fredede området nær Edvard Munchs atelier. Munchs sveitserbolig er revet for lenge siden, og nå ser det ut som om Melgaard stiller seg i rampelyset samme sted. Det vil kunne føre til en strøm av besøkende innimellom de tilbaketrunkne kunstnerboligene som slynger seg lavt rundt atelierets grå betongvegger.

Aner forskjellsbehandling

Forslaget er brudd på alle vedtatte fredningsbestemmelser, hevder naboene, mens byantikvaren synes det er ”spennende” og vil vurdere dispensasjon. De aner nok en smak av kjendiseri og forskjellsbehandling, selv om ikke dét sies høyt. Og da til fordel for en kunstner som ikke bare tukler med Munchs bilder, men nå også vil bo midt i hagen hans i et hundehus tegnet av arkitektene for Ground Zero.

Jo da, man forstår at de raser, naboene. Allikevel.

Ekely er Norges mest glemte kulturmagnet. Det var der Munchs skaperkraft tentes, og penselstrøkene ble ført. Mens museet i Bjørvika rager opp som et høyhus med nikk, er Ekely kjemisk fri for enhver attraksjon. Et lite spredt sted med hensovne villaer i en bakkeskråning, omgitt av lysegrå rekkehus fra 50-årene. De ble oppført av OBOS

som privatboliger for kunstnere. Bare Munchs atelierbygning er bevart – som et stille museum.

Stedet formelig roper etter en fileristing som kan svare til essensen av dets mening: kreativitet. Et slikt uttrykk har offentlig interesse, for endelig å kunne luften utprivatiseringen av en fellesarv. Og da må nabobehovene vike på samme måte som man godtar at en offentlig vei må kunne skjære gjennom eplehager.

Galskap

Melgaard-huset er Snøhettas svar på stedets ånd. Som bygningene rundt er også dét en kunstnerbolig, men en kunstnerbolig formet ikke bare som et hus eller bare som et kunstverk, men begge deler samtidig. Som en «folie» ligger det på den åpne tomten, med atelieret i labyrint under bakken, boligen som en dyrekropp over og et tårn i horisonten som en forstenet stamme. Follie betyr ”galskap” på fransk, og betegner en arkitektur med et grotesk og overtydelig budskap, opprinnelig født i 1700-tallets lysthager. De finnes som brølende ansikter i Bomarzo i Italia, som surrealistiske ruiner i engelske slottspark og som en avlang penis i franske Ledoux bordell. Og i nyere tid dukker den opp som en sovende katt i finske Pietiläs samfunnshus, og som en båt og en hval i Gehrys Guggenheim.

Melgaard ville bo i to sammensmeltede dyrehoder med øyne som vinduer og et munnplaster til dør. Ideen fortolket Snøhetta videre til en svart krystall på tigerdukker i hvitt. For slik er kreativiteten – den endrer alt hele tiden. Derfor bør nabofreden forstyrres for at folk kan strømme til for å oppleve det Ekely også var for Edvard Munch: Et sted for å skape.